

Plan Ewaluacji

dla
Programu Współpracy INTERREG
Polska – Saksonia
2014-2020

Program realizowany w ramach Celu
Europejska Współpraca Terytorialna

Spis treści

Spis treści.....	2
Spis skrótów	3
Wprowadzenie	4
I. Zakres przedmiotowy	5
II. Zakres tematyczny	6
1. Badania objęte planem.....	6
1) Ewaluacja wpływu wdrażanej interwencji na realizację celów szczegółowych Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020 (dwa etapy).....	7
2) Ewaluacja wpływu Funduszu Małych Projektów na realizację celu IV osi priorytetowej Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020.....	7
3) Ewaluacja ex ante oraz Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2021+.....	7
2. Badania nie objęte planem.....	8
1) Ewaluacja procedury naboru, oceny i wyboru projektów w Programach INTERREG.....	8
2) Pomiar wartości wskaźników w Programie	8
III. Opis procesu ewaluacji	9
1. Jednostka Ewaluacyjna	9
2. Metody badawcze	9
3. Kompetencje Komitetu Monitorującego.....	11
4. Partnerzy spoza administracji publicznej	11
5. Grupy sterujące ewaluacją	11
6. Sposób przeprowadzenia ewaluacji	11
7. Rozwój potencjału ewaluacyjnego	11
8. Zasoby w procesie ewaluacji	12
9. Zapewnienie wysokiej jakości badań ewaluacyjnych.....	13
10. Rozpowszechnianie i wykorzystanie wyników	14
Załącznik 1 Opis planowanych badań ewaluacyjnych	15
1) Ewaluacja wpływu wdrażanej interwencji na realizację celów szczegółowych Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020.....	15
2) Ewaluacja wpływu Funduszu Małych Projektów na realizację celu IV osi priorytetowej Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020.....	17
3) Ewaluacja ex ante oraz Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2021+	19
Załącznik 2 Główne źródła danych dla ewaluacji w latach 2014-2020	21
Załącznik 3 Wzór deklaracji obiektywności.....	22

Spis skrótów

EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
ER	Euroregion
EWT	Europejska Współpraca Terytorialna
FMP	Fundusz Małych Projektów
IK	Instytucja Koordynująca
IZ	Instytucja Zarządzająca
JE	Jednostka Ewaluacyjna
KE	Komisja Europejska
KJE	Krajowa Jednostka Ewaluacyjna
KM	Komitet Monitorujący
MR	Ministerstwo Rozwoju
PT	Pomoc Techniczna
WS	Wspólny Sekretariat

Wprowadzenie

Podstawą do opracowania *Planu ewaluacji* dla Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020 (*zwanego dalej Programem*) są zapisy Art. 56 i Art. 114 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013¹ (*zwanego dalej Rozporządzeniem Ogólnym*), zgodnie z którymi Instytucja Zarządzająca Programem (*zwana dalej IZ*) ma obowiązek sporządzenia planu oceny Programu, w tym szczególnie jego skuteczności, efektywności i wpływu na obszar wsparcia. Plan ewaluacji należy przedłożyć do zatwierdzenia Komitetowi Monitorującemu Program nie później niż rok po przyjęciu Programu przez Komisję Europejską (*zwaną dalej KE*).

W porównaniu do okresu programowania 2007-2013, proces ewaluacji w perspektywie 2014-2020 wiąże się z potrzebą zwiększenia wykorzystania wyników badań ewaluacyjnych w procesie programowania i wdrażania programów operacyjnych. Głównym zadaniem ewaluacji jest dostarczenie wiarygodnych i rzetelnych dowodów skuteczności i efektywności działań realizowanych w ramach Programu. W nowym okresie programowania realizacja procesu ewaluacji będzie podlegać stałej kontroli ze strony KE. IZ jest zobowiązana do corocznego raportowania najważniejszych wyników ewaluacji oraz postępów z realizacji planów ewaluacji, w tym wdrożonych rekomendacji. Ponadto, w ramach każdego z programów kilkakrotnie w czasie trwania perspektywy finansowej zostaną przygotowane raporty ewaluacyjne stanowiące syntezę/podsumowanie wyników wszystkich zrealizowanych ewaluacji, zawierające osiągnięte rezultaty danego programu wraz z komentarzem. Wnioski i rekomendacje z ewaluacji będą zbierane i monitorowane w ramach polskiego systemu wdrażania rekomendacji oraz bazy badań ewaluacyjnych prowadzonych przez polską Krajową Jednostkę Ewaluacji. Badania podlegają również ocenie jakości z wykorzystaniem karty oceny jakości.

Nowa zasada zostanie zastosowana również w aspekcie zachowania niezależności ewaluatorów. Zgodnie z Art. 54 Rozporządzenia Ogólnego, ewaluacje powinny być realizowane przez zewnętrznych lub wewnętrznych ekspertów, funkcjonalnie niezależnych od instytucji odpowiedzialnej za wdrażanie Programu. Wcześniej niezależność wymagana była jedynie wobec Instytucji Audytowej i Certyfikującej.

Niniejszy Plan został opracowany przy uwzględnieniu zaleceń wynikających z Wytycznych Komisji Europejskiej² w zakresie Planów Ewaluacji.

Ponadto przy opracowaniu Planu uwzględniono doświadczenia wynikające z badań ewaluacyjnych Programów EWT w perspektywie 2004-2006 i 2007-2013, które były zlecane i nadzorowane przez Jednostkę Ewaluacyjną EWT. Przeprowadzone badania ewaluacyjne stanowią istotne źródło wiedzy oraz inspiracji dla organizacji procesu ewaluacji Programu w perspektywie 2014-2020. Na ich podstawie opracowano zestaw wymagań metodycznych opisany w załączniku 1.

Plan ewaluacji Programu stanowi, zatem opis procesu ewaluacji Programu, który został zaprojektowany zgodnie z nowym podejściem KE do kwestii ewaluacji w okresie programowania 2014-2020 oraz wykorzystujący dotychczasowe doświadczenia. Niniejszy dokument opisuje zarówno ewaluacje, które finansowane będą z Pomocy Technicznej Programu, jak również ekspertyzy oraz ewaluację zbiorczą obejmującą swoim zakresem merytorycznym kilka programów, finansowaną ze środków spoza PT Programu. W samym planie ewaluacji ujęto jednakże wyłącznie ewaluacje finansowane z Pomocy Technicznej Programu INTERREG Polska-Saksonia. Dodatkowo horyzontalne badania ewaluacyjne dotyczące Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej zostały zaplanowane w ramach Planu Ewaluacji Umowy Partnerskiej dla Polski. Ponadto Plan ewaluacji Programu może zostać uzupełniony o dodatkowe badania, jeśli w trakcie jego realizacji pojawią się inne, nieprzewidziane planem, potrzeby informacyjne, a Instytucja Zarządzająca i/lub Komitet Monitorujący uznają ich zasadność

¹Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

² Guidance Document on Evaluation Plans

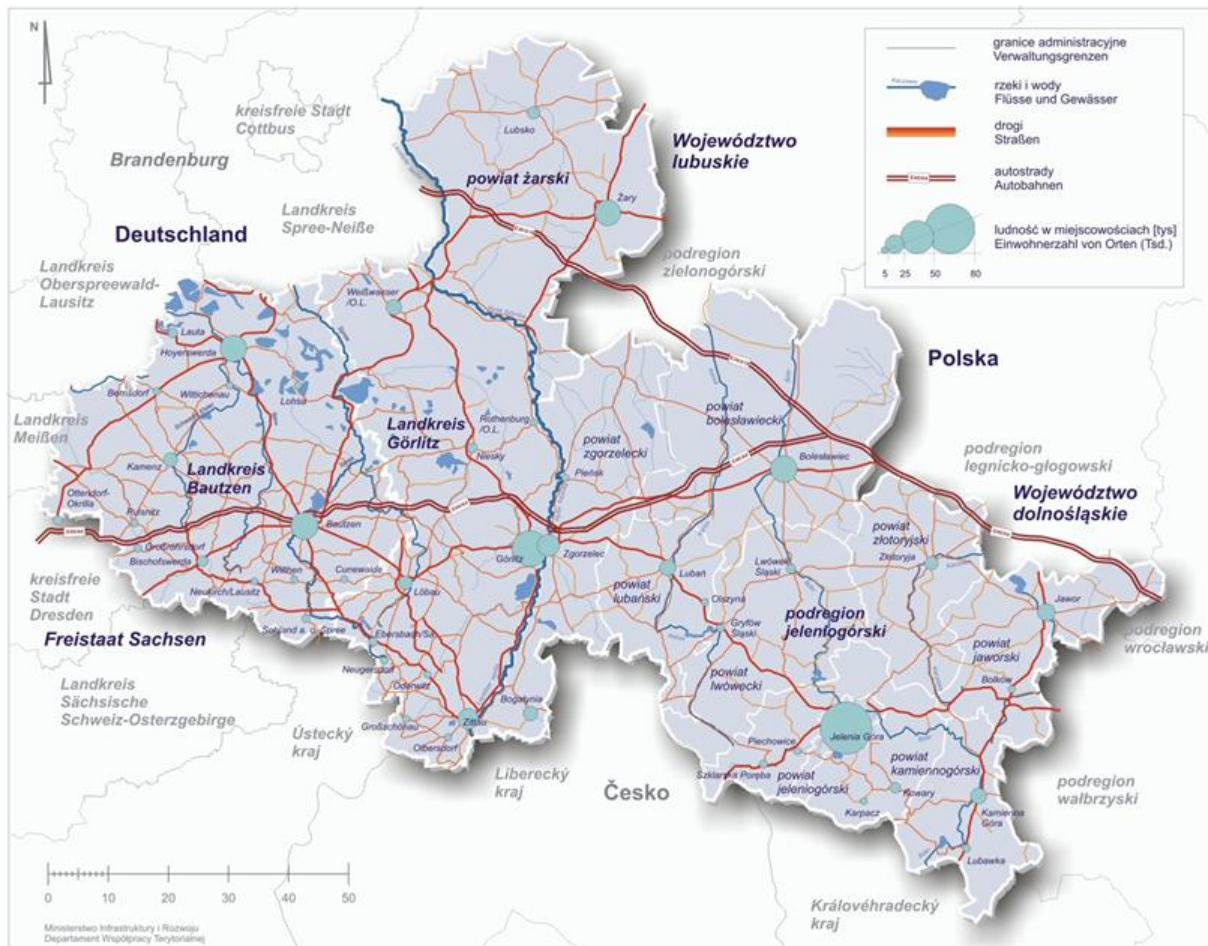
Integralną część Planu jest załącznik nr 1 będący opisem badań przewidzianych do realizacji, zawierający informacje na temat ich zakresu tematycznego, pytań badawczych, zarysu metodologii, źródeł danych oraz orientacyjnego okresu ich realizacji i budżetu.

Środki PT Programu zaplanowane na realizację ewaluacji i badań wynoszą 300 000 EUR, co pozwala na wprowadzenie dodatkowych, niezaplanowanych badań do Planu ewaluacji Programu.

I. Zakres przedmiotowy

Przedmiotem Planu ewaluacji jest Program Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej: EFRR). Całkowity budżet Programu wynosi ponad 82 mln EUR, z czego 85% stanowią środki EFRR w kwocie 70 mln EUR.

Obszar wsparcia Programu obejmuje po stronie polskiej jednostki terytorialne: podregion jeleniogórski (NUTS III), tj. powiaty: złotoryjski, jaworski, kamiennogórski, lwówecki, bolesławiecki, zgorzelecki, lubański, jeleniogórski, miejski Jelenia Góra, a także powiat żarski w podregionie zielonogórskim. Po stronie saksońskiej obszar wsparcia obejmuje powiaty Bautzen oraz Görlitz. Terytorium, które objęte oddziaływaniem Programu, to łącznie niemal 11,5 tys. km², zamieszkaną przez ponad 1,2 mln ludności.

Ryc. 1. Obszar wsparcia Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020

Celem głównym Programu jest pogłębienie współpracy dla przezwyciężenia barier rozwojowych na pograniczu polsko-saksońskim. Jako kluczowe wyzwania w tym zakresie zidentyfikowano cztery obszary tematyczne, tj. ochronę dziedzictwa kulturowego i naturalnego, rozwój regionalnej mobilności, wzbogacenie wspólnej polsko-niemieckiej oferty edukacyjnej oraz intensyfikację współpracy instytucji i obywateli po obu stronach granicy. Powyższa diagnoza znajduje

odzwierciedlenie w osiach priorytetowych i celach szczegółowych zdefiniowanych dla Programu i przedstawionych poniżej.

Oś priorytetowa 1	Wspólne dziedzictwo naturalne i kulturowe (31% alokacji)
Cel szczegółowy	Zwiększenie atrakcyjności obszaru wsparcia poprzez utrzymanie i świadome wykorzystanie potencjału wspólnego dziedzictwa kulturowego i naturalnego
Oś priorytetowa 2	Mobilność regionalna (19,4% alokacji)
Cel szczegółowy	Poprawa jakości połączeń drogowych do przejść granicznych
Oś priorytetowa 3	Edukacja transgraniczna (14,5% alokacji)
Cel szczegółowy	Wzmocnienie powiązania i rozszerzenie wspólnej polsko-niemieckiej oferty edukacyjnej
Oś priorytetowa 4	Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny (29,1% alokacji)
Cel szczegółowy	Intensyfikacja instytucjonalnej i partnerskiej współpracy pomiędzy obywatelami i instytucjami we wszystkich obszarach życia publicznego na rzecz rozwoju pogranicza

Program polsko-saksońskiej współpracy transgranicznej zarządzany jest przez polskie Ministerstwo Rozwoju (zwane dalej MR). Instytucją koordynującą Program po stronie saksońskiej jest Saksońskie Ministerstwo Środowiska i Rolnictwa (tzw. Koordynator Krajowy).

II. Zakres tematyczny

1. Badania objęte planem

Plan ewaluacji zakłada przeprowadzenie trzech badań podczas wdrażania Programu, które będą finansowane z PT Programu. Obligatoryjność ewaluacji wynika z zapisów Art. 56 pkt. 3 Rozporządzenia Ogólnego i odnosi się stricte do oceny efektów Programu i jego wpływu na życie mieszkańców polsko-saksońskiego pogranicza. Drugie badanie uwzględnia dotychczasowe doświadczenie i przepisy KE dotyczące przygotowania Programu kolejnej perspektywy finansowej. Szczegółowy opis badań został zawarty w załączniku nr 1 do Planu.

Lp	Tytuł	Termin realizacji	Wartość szacunkowa brutto	Typ badania
1)	Ewaluacja wpływu wdrażanej interwencji na realizację celów szczegółowych Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020	2018 i 2022 (2 etapy)	75 000 EUR	zewnętrzne
2)	Ewaluacja wpływu Funduszu Małych Projektów na realizację celu IV osi priorytetowej Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020	II- kwartał 2018 r.- I kwartał 2019	25 000 EUR	zewnętrzne
3)	Ewaluacja ex-ante oraz Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2021+.		63 000 EUR	zewnętrzne
	łącznie wartość badań ewaluacyjnych finansowana ze środków PT		163 000 EUR	

Szczegółowa lista badań obejmująca ich zakres, propozycję pytań badawczych, zarys minimalnej metodyki ze wskazaniem źródeł danych stanowi załącznik nr 1 do Planu.

1) Ewaluacja wpływu wdrażanej interwencji na realizację celów szczegółowych Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020 (dwa etapy)

Termin realizacji: I etap: I kwartał 2018 r. – I kwartał 2019; II etap: IV kwartał 2021 r. - IV kwartał 2022 r, szacowany koszt dwóch etapów: 75 000 EUR brutto/ 300 000 PLN brutto, badanie zewnętrzne

Zgodnie z Art. 56 Rozporządzenia nr 1303/2013 Instytucja Zarządzająca powinna zapewnić realizację ewaluacji skuteczności, efektywności, wpływu oraz trafności każdego programu. Wyniki niniejszego badania będą stanowiły wkład w przygotowywanie raportu końcowego z wdrażania Programu (art. 50 Rozporządzenia Ogólnego). Ponadto wnioski i rekomendacje badania zostaną wykorzystane przy ustalaniu logiki interwencji dla Programu po roku 2020.

Ważnym elementem ewaluacji będzie ocena efektywności i skuteczności podejmowanych działań informacyjno-promocyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem badania opinii publicznej i rozpoznawalności Programu.

Istotnym komponentem badania będzie ocena stopnia realizacji polityk horyzontalnych. Kwestia potrzeby ich oceny jest osadzona w Rozporządzeniu Ogólnym oraz w Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014, a informacje w tym zakresie powinny zasilać proces sprawozdawczy z realizacji programu operacyjnego i Umowy Partnerstwa. Wymagania w Rozporządzeniu Ogólnym skupiają się na poniższych zasadach:

- zasada promowania równości mężczyzn i kobiet,
- zasada równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
- zasada zrównoważonego rozwoju,

i na ich ocenie koncentrować będzie się ten element badania.

2) Ewaluacja wpływu Funduszu Małych Projektów na realizację celu IV osi priorytetowej Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020.

Termin realizacji: II kwartał 2018-I kwartał 2019 r., szacunkowy koszt 25 000 EUR/100 000 PLN, badanie zewnętrzne

Celem badania jest ocena sposobu wdrażania i rezultatów Funduszu Małych Projektów. Badanie jest niezbędne, aby dokonać przeglądu śródkresowego i określić stopień osiągnięcia kamienia milowego założonego na 2018 rok. W zależności od wyników przeglądu śródkresowego może zostać skorygowana umowa o dofinansowanie projektu parasolowego. Wyniki i rekomendacje z przedmiotowego badania będą pomocne członkom KM w podjęciu tejże decyzji.

Ponadto badanie umożliwi ocenę wpływu małych projektów na zmiany społeczno-kulturowe zachodzące na polsko-saksońskim pograniczu i określenie, jaki jest udział tego instrumentu wsparcia w tym procesie. Ocenie poddane zostaną tendencje w postrzeganiu sąsiadów z drugiej strony granicy, stopień wytworzenia wzajemnego zaufania oraz rozwoju kontaktów transgranicznych.

Jednocześnie rekomendacje wynikające z części badania dotyczącej procesów, w które bezpośrednio zaangażowany jest beneficjent, powinny odnosić się do możliwych uproszczeń w zakresie wdrażania Programu na poziomie mikroprojektu i projektu parasolowego w celu stałego redukowania obciążeń administracyjnych.

3) Ewaluacja ex ante oraz Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2021+.

Termin realizacji: I kwartał 2020 r. – IV kwartał 2021 r., szacunkowy koszt 63 000 EUR/250 000 PLN, badanie zewnętrzne

Głównym celem badania będzie ocena przyjętej w ramach Programu logiki interwencji oraz ocena potencjalnych i rzeczywistych skutków oddziaływania realizacji projektu Programu na środowisko.

Na bazie przepisów KE dla dotychczasowych okresów programowania należy założyć, że ewaluacja ex-ante także w okresie 2021+ będzie warunkiem koniecznym dla przyjęcia Programu.

SOOŚ: Dyrektywa SEA (Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27.06.2001 r.) oraz ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późniejszymi zmianami).

2. Badania nie objęte planem

Lp	Tytuł	Termin realizacji	Wartość szacunkowa brutto	Typ badania
1)	Ewaluacja procedury naboru, oceny i wyboru projektów w Programach INTERREG.	I kw. 2016 - IV kw. 2016	75 000 EUR	zewnętrzne
2)	Badania dotyczące pomiaru wartości wskaźników rezultatu w Programie	IV kw.2016 (dla wskaźnika 1. oraz 4.), IV kw. 2018, IV kw. 2020 (dla wskaźnika 1. oraz 4.), IV kw. 2023*	24 000 EUR/	hybrydowe

* koszt badania zostanie pokryty z Programu 2020+

1) Ewaluacja procedury naboru, oceny i wyboru projektów w Programach INTERREG.

Termin realizacji I kwartał 2016 - IV kwartał 2016, badanie zewnętrzne finansowane ze środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Zgodnie z art. 125 ust.3 lit.a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 Instytucja Zarządzająca sporządza, a po zatwierdzeniu, stosuje odpowiednie procedury i kryteria wyboru, które:

- przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów priorytetów Programu;
- są niedyskryminacyjne i przejrzyste;
- uwzględniają ogólne zasady ustanowione w art. 7 i 8 ww. Rozporządzenia.

Dokonanie oceny ww. procedury jest zasadne w początkowym okresie funkcjonowania Programu, aby możliwe było jej udoskonalenie i dopasowanie do potrzeb.

Badanie będzie polegać na ocenie procedury naboru, oceny i wyboru projektów, w tym kryteriów wyboru projektów regularnych, flagowych oraz mikroprojektów w Programie. W ramach badania powinny zostać ustalone rzeczywiste efekty zastosowania ww. procedury, zweryfikowana jej poprawność i funkcjonalność, jak również spójność, skuteczność oraz trafność sformułowanych kryteriów wyboru projektów w odniesieniu do celów Programu. Badanie będzie realizowane w oparciu o zalecenia Krajowej Jednostki Ewaluacji.

2) Pomiar wartości wskaźników w Programie

Termin realizacji: w zależności od wskaźnika: lata 2016 -2023, badanie hybrydowe³ finansowane ze środków Pomocy Technicznej Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia.

³ Ewaluacja, w ramach której działania badawcze wykonywane są zarówno przez ewaluatora wewnętrznego, jak i zewnętrznego

Badanie będzie polegało na dokonaniu: pomiaru wielkości czterech wskaźników rezultatu wybranych dla celów szczegółowych Programu. Głównym celem oceny bieżącej będzie oszacowanie postępów w osiąganiu wartości docelowej wskaźnika. Badanie zostanie przeprowadzone zgodnie z metodyką określoną w Programie oraz Koncepcji i metodyce, przeprowadzenia pomiaru oraz oszacowanie wartości pośrednich i docelowych wskaźników rezultatu dla Programu Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2014-2020.

Pomiar dotyczyć będzie wskaźników rezultatu:

1. **Poziom atrakcyjności kulturowej i przyrodniczej obszaru wsparcia** - pomiar w latach 2014, 2016, 2018, 2020, 2023
2. **Czas przejazdu między miastami w obszarze przygranicznym** - pomiar w latach 2014, 2018, 2023;
3. **Stopień powiązania i zróżnicowanie oferty edukacyjnej** - pomiar w latach 2014, 2018, 2023
4. **Indeks nastrojów instytucji zaangażowanych w polsko-niemiecką współpracę transgraniczną** - pomiar w latach 2014, 2016, 2018, 2020, 2023

Mierzona będzie również wartość wskaźnika produktu: Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne, pomiar będzie odbywać się corocznie.

III. Opis procesu ewaluacji

1. Jednostka Ewaluacyjna

Za realizację procesu ewaluacji w Programie odpowiada Jednostka Ewaluacyjna wydzielona w strukturze IZ, spełniając tym samym warunek funkcjonalnej niezależności zespołu ewaluacyjnego. Jednostka Ewaluacyjna odpowiada za ewaluację 3 programów transgranicznych EWT, dla których Polska pełni funkcję Instytucji Zarządzającej tj. Polska- Saksonia, Polska-Słowacka i Południowy Bałtyk. Ponadto koordynuje w Polsce proces ewaluacji pozostałych 4 programów transgranicznych (Polska-Czechy, Polska-Brandenburgia, Polska-Meklemburgia, Polska-Litwa), 2 programów współpracy transnarodowej (Europa Środkowa, Region Morza Bałtyckiego) oraz 1 programu międzyregionalnego (INTERREG EUROPA) a także programów EISP oraz EIS.

Rolę JE pełni Wydział Monitoringu i Ewaluacji we Wrocławiu. W skład zespołu ewaluacyjnego wchodzi 3 osoby.

Jednostka Ewaluacyjna:

Ministerstwo Rozwoju

Departament Współpracy Terytorialnej

Wydział Monitoringu i Ewaluacji we Wrocławiu

Plac Powstańców Warszawy 1

50-154 Wrocław

Tel. 71 340 68 48

e-mail: sekretariatDWT@mr.gov.pl

Zadaniem JE jest przede wszystkim inicjowanie i organizacja procesu badawczego, monitorowanie postępów badania, ocena i odbiór raportów ewaluacyjnych, rozpowszechnianie wyników badań.

2. Metody badawcze

W okresie programowania 2014-2020 KE rekomenduje szersze zastosowanie badań ewaluacyjnych ukierunkowanych na analizę wpływu interwencji publicznej na dobrobyt obywateli UE w wymiarze

gospodarczym, społecznym i środowiskowym (ang. impact evaluation). Jest to istotna zmiana w stosunku do dotychczasowego modelu opartego głównie na ocenie aspektów związanych z procesem wdrażania programów wsparcia (ang. implementation evaluation)⁴.

Metodyka przeprowadzonych badań ewaluacyjnych w okresie 2007-2013 wskazuje, że niezwykle istotnym źródłem informacji na temat wdrażania projektów i Programu są studia przypadku. Metoda ta pozwala nie tylko na dogłębną analizę konkretnego problemu badawczego, ale umożliwia również zidentyfikowanie dobrych praktyk (best practice), dotyczących określonych aspektów realizacji Programu. Ponadto w perspektywie 2014-2020 planuje się wzbogacenie badań jakościowych o metodę analizy sieci, która jest stosunkowo rzadko wykorzystywana w Polsce. Zdaniem JE metoda ta pozwoli na weryfikację współpracy między poszczególnymi podmiotami realizującymi wspólnie projekty po obu stronach granicy.

Podejście badawcze przyjęte na potrzeby procesu ewaluacji Programu 2014-2020 uwzględni zatem metody i techniki badawcze, których zastosowanie pozwoli na dokonanie możliwie pełnej i wiarygodnej oceny systemu realizacji Programu oraz jego efektów i wpływu na sytuację polsko-saksońskiego pogranicza. Szczegółowa metodologia będzie opracowywana indywidualnie na potrzeby realizacji każdego z badań, biorąc pod uwagę specyfikę obszaru badawczego poddawanego ocenie, moment jej przeprowadzania oraz cele badania. Ogólne założenia metodologiczne przewidują wykorzystanie w ewaluacji Programu zarówno metod ilościowych (m.in. CATI, CAWI, PAPI), jak i jakościowych (m.in. analiza danych zastanych, wywiady indywidualne/grupowe/panele ekspertów, analiza sieci, studia przypadku). Przedstawiony zestaw metod uwzględni również rekomendacje wykonawcy ewaluacji ex-ante Programu w tym zakresie.

Badania jakościowe	<i>(desk research, wywiady indywidualne IDI, ITI, wywiady FGI, analiza sieci, studia przypadku):</i>
Wymagane dane wstępne	Desk research (głównie dla opracowania adekwatnych narzędzi badawczych)

Badania jakościowe pozwalają zdobyć głębszą wiedzę na wybrany temat poprzez identyfikację ważnych elementów: postaw, poglądów, wiedzy i doświadczeń w odniesieniu do danego zagadnienia. Badania te będą realizowane na stosunkowo wąskiej grupie respondentów z IZ, IK, WS i innych osób odpowiedzialnych za wdrażanie i rozliczanie Programu i projektów, a także na grupie beneficjentów - aplikujących i wdrażających projekty, których przypadki warte są pogłębionego opisu. Wykorzystanie metody analizy sieci pozwoli natomiast dokonać weryfikacji współpracy między poszczególnymi podmiotami istotnymi dla wdrażania projektów, ponieważ metoda ta umożliwi w sposób jasny i skwantyfikowany badać i prezentować wielowymiarowe relacje między nawet bardzo dużą liczbą elementów. Metoda ta, stosunkowo rzadko wykorzystywana w Polsce, ma rozbudowane podstawy teoretyczne oraz szeroką literaturę empiryczną oraz zaczyna być wykorzystywana w badaniach ewaluacyjnych. W badaniach ewaluacyjnych oprócz analiz i ujęć syntetycznych ważną rolę powinny odgrywać studia przypadku (ang. case studies), w których ważną rolę będzie odgrywało pokazywanie dobrych praktyk (ewentualnie prezentowanie porażek). W ramach analizy danych zastanych wykorzystywane będą w szczególności typy źródeł zaprezentowane w załączniku nr 2. Badania jakościowe pozwolą ocenić czy Program właściwie odpowiedział na potrzeby grupy, do której adresowano wsparcie.

Badania ilościowe pozwalają na otrzymanie zestandaryzowanych (a więc policzalnych) odpowiedzi na określone pytania i zagadnienia w szerokiej grupie respondentów. Badania te będą prowadzone przede wszystkim na szerokiej grupie beneficjentów Programu. Zastosowanie metod kontrfaktycznych pozwoliłoby lepiej ocenić wpływ interwencji na beneficjentów. Ocenie podlegać będzie wpływ interwencji na sytuację beneficjentów, w tym osiągnięte dzięki wsparciu korzyści.

Badania te powinny być przeprowadzane na statystycznie istotnej liczbie przedstawicieli społeczności lokalnych i regionalnych.

⁴Komisja Europejska, *The Programming Period 2014-2020, Guidance Document on Monitoring and Evaluation – European Regional Development Fund and Cohesion Fund – Concepts and Recommendations*, March 2014.

Badania ilościowe	(CAWI/CATI/PAPI):
Wymagane dane wstępne	Desk research (głównie dla opracowania adekwatnych narzędzi badawczych)

Zaprezentowane zestawy metod mogą być rozszerzane, o ile IZ uzna, że warto wprowadzić nowe, na potrzeby konkretnej ewaluacji. Również zespół ewaluacyjny może uznać taki zabieg za konieczny w celu rozwiązania konkretnego problemu badawczego.

3. Kompetencje Komitetu Monitorującego

Zgodnie z przyjętym Regulaminem Komitetu Monitorującego jest on uprawniony do zatwierdzenia planu ewaluacji programu i wszelkich jego zmian, a także dokonywania przeglądu postępów w realizacji planu ewaluacji, monitorowania procesu ewaluacji, rekomendowania obszarów i tematów, które powinny zostać poddane ewaluacji, a także zapoznawania się z wynikami ewaluacji. Ponadto Komitet Monitorujący ma prawo do przedstawiania uwag do Instytucji Zarządzającej w zakresie ewaluacji programu.

4. Partnerzy spoza administracji publicznej

Zgodnie z Art. 5 Rozporządzeniem nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. udział partnerów spoza administracji publicznej zostaje zagwarantowany w ramach Komitetu Monitorującego. Członkami KM z prawem głosu są reprezentanci organizacji z sektora pozarządowego zarówno ze strony polskiej jak i saksońskiej, tym samym, biorąc pod uwagę przypisane KM kompetencje, partnerzy spoza administracji publicznej mają realny wpływ na kształtowanie procesu ewaluacji Programu.

5. Grupy sterujące ewaluacją

Nie przewiduje się utworzenia stałej grupy sterującej ewaluacją. Zakłada się, że przed realizacją każdego z badań ewaluacyjnych powołana zostanie ad hoc grupa sterująca danym badaniem. Jej skład zostanie zaproponowany tak, aby zapewnić dostęp do wiedzy specjalistycznej niezbędnej w zależności od tematyki badania ewaluacyjnego. Jako członkowie grup sterujących powołani zostaną pracownicy Wydziału Ewaluacji i Monitoringu oraz innych, właściwych tematyce badania Wydziałów Departamentu Współpracy Terytorialnej, jak również ewentualnie pracownicy Instytucji Koordynującej, Wspólnego Sekretariatu oraz Krajowej Jednostki Ewaluacji. Do udziału w jej pracach mogą również zostać zaproszeni, w przypadku, gdy będzie tego wymagała tematyka badania, eksperci spoza administracji publicznej. Obowiązki i prawa członków grupy sterującej reguluje deklaracja poufności i obiektywności stanowiąca załącznik nr 3 do Planu.

6. Sposób przeprowadzenia ewaluacji

Planowane badania ewaluacyjne będą realizowane przede wszystkim, jako ewaluacje zewnętrzne, tj. będą zlecane do realizacji niezależnym podmiotom, zgodnie z obowiązującą ustawą o zamówieniach publicznych. Zakłada się, że badania dotyczące pomiaru wskaźników będą miały charakter hybrydowy. W ich realizację zaangażowany zostanie Wspólny Sekretariat, którego zadaniem będzie zebranie części danych pierwotnych niezbędnych do zaplanowanych wyliczeń wartości pośrednich i docelowych wskaźników. Zebranie pozostałej części danych pierwotnych oraz ich kompleksowa analiza zostaną zleczone niezależnemu podmiotowi wyłonionemu w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

Niezależność ewaluatorów została zachowana poprzez funkcjonalne oddzielenie Jednostki Ewaluacyjnej od Instytucji Zarządzającej, a także założenie, jako dominującego - modelu ewaluacji bazującego na badaniach zewnętrznych.

7. Rozwój potencjału ewaluacyjnego

Państwa członkowskie mają obowiązek (Art. 56, ust 2 Rozporządzenia 1303/2013) zapewnienia nie tylko właściwego potencjału ewaluacyjnego, ale również podjęcia działań służących jego

wzmocnieniu i rozwojowi kultury ewaluacyjnej. Wzmocnienie potencjału ewaluacyjnego będzie w głównej mierze polegało na kontynuacji działań podjętych w ramach realizacji procesu ewaluacyjnego Programu w perspektywie 2007-2013, które będą obejmowały:

- Systematyczne doskonalenie wiedzy ewaluacyjnej przez pracowników JE poprzez uczestnictwo w szkoleniach, warsztatach i konferencjach poświęconych ewaluacji. Pracownicy JE będą brali udział w szkoleniach wewnętrznych organizowanych przez KJE oraz w miarę potrzeb także w szkoleniach organizowanych przez podmioty zewnętrzne, w tym INTERACT. Zakłada się pogłębienie przez pracowników JE wiedzy na temat projektowania procesu ewaluacji oraz metod ilościowych i jakościowych, ze szczególnym naciskiem na metody kontrfaktyczne i eksperymentalne. Ponadto przewiduje się udział pracowników JE w szkoleniach i spotkaniach informacyjnych dotyczących ustawy o zamówieniach publicznych i jej aktualizacji. Pracownicy JE mają możliwość wzięcia udziału w tzw. Akademii Ewaluacji organizowanej przez KJE, której celem jest *wzmacnianie procesów skutecznego zarządzania, współdziałania i wykorzystania ewaluacji w zarządzaniu rozwojem kraju*.
- Wymianę doświadczeń i informacji na temat metodologii badań ewaluacyjnych, stosowanych technik i narzędzi badawczych, w ramach Zespołu sterującego ewaluacją polityki spójności 2014-2020 (kierowanego przez Krajową Jednostkę Ewaluacji) oraz innych międzynarodowych zespołów i grup zajmujących się tematyką ewaluacji, w tym INTERACT
- Udział w ewaluacjach zleczanych przez inne podmioty (np. Krajową Jednostkę Ewaluacji, dalej KJE) w zakresie istotnym z punktu widzenia wdrażania i oceny efektów Programu
- Upowszechnianie wiedzy na temat ewaluacji i możliwości wykorzystania jej wyników
- Systematyczne przekazywanie członkom Komitetu Monitorującego informacji o przebiegu i wynikach badań ewaluacyjnych Ponadto IZ oraz JE podejmą kroki, aby zapoznać członków Komitetu Monitorującego, przez wzgląd na przypisane im w zakresie procesu ewaluacji kompetencje, z ogólnymi zasadami i informacjami na temat prawidłowości organizowania i przeprowadzania badań ewaluacyjnych.
- Współpraca z KJE przy opracowywaniu dokumentów i wytycznych odnoszących się do realizacji procesu ewaluacji
- Współpraca z wykonawcami badań ewaluacyjnych oraz ekspertami zewnętrznymi, w tym ze środowiskiem akademickim służąca wymianie informacji i doświadczeń w zakresie realizacji badań ewaluacyjnych

8. Zasoby w procesie ewaluacji

Zgodnie z Art 54 i Art. 56 Rozporządzenia 1303/2013 państwa członkowskie mają obowiązek zapewnienia właściwych zasobów kadrowych, organizacyjnych oraz finansowych do przeprowadzania ewaluacji.

W JE oprócz zatrudnione są 3 osoby. W założeniu każda z nich odpowiada za realizację planu ewaluacji dla jednego z Programów, dla których MR pełni funkcję IZ. Istnieje stały przepływ informacji na temat postępu w realizacji procesu ewaluacji w poszczególnych Programach oraz know how zarówno pomiędzy pracownikami JE, jak i pracownikami JE i wydziałami Programowymi. Ponadto w konsultacje Szczegółowych Opisów Przedmiotu Zamówienia oraz raportów końcowych i innych produktów powstałych w ramach procesu badawczego zaangażowani będą pracownicy WS.

W trakcie procesu badawczego odpowiedni zakres danych dostarczany jest zasadniczo przez dwie kategorie podmiotów: IZ, WS, Euroregion oraz przez samych beneficjentów. W związku z powyższym:

- IZ/WS/ER powinny zespołom ewaluacyjnym dostarczać wszelkie niezbędne dokumenty z poziomu Programu w zakresie niezbędnym do konkretnej ewaluacji,
- WS powinny udostępniać kontakt do beneficjentów, którzy aplikowali o środki oraz do tych, których projekty zostały wybrane do realizacji,

- beneficjenci realizujący projekt powinni dostarczać zespołom ewaluacyjnym wszelkich niezbędnych dokumentów na poziomie projektu (wniosek aplikacyjny, raporty, dokumenty finansowe, materiały promocyjne, dokumentację techniczną, zdjęcia etc.) w zakresie niezbędnym do konkretnej ewaluacji,
- przedstawiciele wspomnianych instytucji (IZ/IK/WS/ER, beneficjenci) powinni być poinformowani o realizowanej ewaluacji i uczestniczyć jako respondenci w badaniach ilościowych i jakościowych.

JE, będąca Zamawiającym badania zewnętrzne, tak jak w przypadku dotychczas przeprowadzonych badań przygotowuje na potrzeby zespołu ewaluacyjnego list intencyjny, w którym zostanie przedstawiony cel badania, jego zakres, podmiot lub podmioty realizujące badanie oraz prośba do uczestniczenia w nim skierowana do poszczególnych respondentów. Z doświadczeń wynika, że przedstawienie listu intencyjnego respondentom w trakcie badania, uwiarygadnia działania członków zespołu oraz ułatwia tym samym możliwość zdobywania informacji i zwiększa stopień responsywności ankiet.

W budżecie Programu na etapie jego przygotowania zaplanowano 300 000 EUR dla kategorii interwencji przeznaczonej na przeprowadzenie badań ewaluacyjnych. W ramach tej kwoty ok. 180 000 EUR zaplanowano na badania wynikające z planu oraz badanie wskaźników. Rezerwę na badania, które mogą wynikać z potrzeb informacyjnych ad hoc stanowi ok. 120 tys EUR. Środki wykazane są w programie jako indykatywne i ich wysokość może ulec zmianie.

9. Zapewnienie wysokiej jakości badań ewaluacyjnych

Głównym zadaniem ewaluacji jest dostarczenie wiarygodnych i rzetelnych dowodów skuteczności i efektywności działań realizowanych w ramach Programu. Właściwa jakość procesu ewaluacji jest determinowana przez wszystkie etapy cyklu badawczego, począwszy od planowania, poprzez zarządzanie badaniem, aż po odbiór i wykorzystanie wyników ewaluacji. Najważniejsze mechanizmy zapewnienia wysokiej jakości badań ewaluacyjnych to:

- odpowiednie planowanie procesu ewaluacji, z uwzględnieniem potrzeb informacyjnych związanych z wdrażaniem i oceną efektów Programu, w oparciu o adekwatne zasoby kadrowe i finansowe (wdrożeniu tego mechanizmu służy niniejszy Plan);
- systematyczne gromadzenie i wykorzystywanie w badaniach wiarygodnych i kompletnych danych, zwłaszcza wynikających z procesu monitorowania Programu;
- współpraca z ośrodkami akademickimi oraz eksperckimi m.in. przy planowaniu badań i opracowaniu metodologii, zapewniając tym samym lepszą jakość wyników ewaluacji jak i zainteresowanie zagadnieniami ewaluacji;
- dbanie o wysoką jakość merytoryczną treści zamówień na badania ewaluacyjne - precyzyjne i zrozumiałe zdefiniowanie swoich oczekiwań wobec badania ewaluacyjnego, zarówno w kwestii pytań badawczych, jak i proponowanych narzędzi metodologicznych, zwiększy szansę na zrealizowanie wysokiej jakości badania przez zewnętrznego ewaluatora;
- zaplanowanie odpowiedniego czasu na przygotowanie ofert oraz przeprowadzenie samego badania ewaluacyjnego;
- wprowadzenie kryteriów oceny ofert mających na celu weryfikację poprawności konstrukcji koncepcji badawczej, tj. zachowania spójnego ciągu logicznego pomiędzy celami badania (w tym pytaniami badawczymi) a źródłami danych, metodami, technikami, narzędziami badawczymi, analizą i wnioskowaniem, propozycji rozszerzenia metodologii badania oraz obszarów badawczych;
- stała współpraca z wykonawcą badania zapewniająca prawidłowy przebieg badania;
- rzetelne wypełnienie karty oceny procesu i wyników badania ewaluacyjnego. Karta oceny będzie przekazana do KJE wraz z raportem końcowym. W przypadku ewaluacji zewnętrznych kartę oceny otrzyma również wykonawca badania.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że prawidłową realizację procesu ewaluacji gwarantuje także przestrzeganie przez wszystkie podmioty zaangażowane w proces ewaluacji standardów ewaluacji⁵ których niekwestionowanym celem jest najwyższa jakość prowadzonych badań.

Właściwą realizację procesu ewaluacji determinuje także przestrzeganie przez obie strony standardów ewaluacji, celem zapewnienia jak najwyższej jakości prowadzonych ewaluacji.

10. Rozpowszechnianie i wykorzystanie wyników

Wytyczne KE w perspektywie 2014-2020 kładą większy nacisk na upowszechnianie i wykorzystywanie wyników badań jako istotnej funkcji następczej procesu ewaluacji. JE ma realny wpływ na upublicznianie i rozpowszechnianie wyników badań ewaluacyjnych, podczas gdy kluczową rolę w zakresie wykorzystania wyników i wdrażania sformułowanych na ich podstawie rekomendacji pełni IZ. Wnioski i rekomendacje z badań, powinny wspierać proces decyzyjny w Programie dostarczając w odpowiednim czasie wiarygodnych i użytecznych informacji na temat efektów realizacji Programu. W tym kontekście szczególną rolę może odegrać koncepcja tzw. brokeringu wiedzy. Celem brokerów wiedzy jest pomaganie aktorom polityki publicznej w zdobyciu i wykorzystaniu rzetelnej wiedzy do lepszego zaprojektowania i poprowadzenia interwencji publicznych⁶. Funkcję brokerów wiedzy pełnią m.in. właśnie jednostki ewaluacyjne. Planuje się tym samym, aby z wynikami badania zapoznali się członkowie Komitetu Monitorującego. Proponuje się, aby każdy z członków otrzymał raport końcowy z badania wraz ze streszczeniem we właściwym dla siebie języku Programu. Ponadto na najbliższym - po zakończeniu badania - posiedzeniu Komitetu, przedstawiciele JE/zespołu ewaluacyjnego zaprezentują w krótkim wystąpieniu kluczowe wnioski z badania wraz z rekomendacjami. W ujęciu systemowym, kluczowe znaczenia dla wykorzystywania wyników badań ma System Wdrażania Rekomendacji (SWR), w ramach którego IZ będzie m.in. nadawała status rekomendacjom programowym, inicjowała proces ich wdrożenia i monitorowała postępy w tym zakresie. Mając na uwadze doświadczenia z okresu programowania 2007-2013, najskuteczniejszym sposobem dotarcia z wynikami badań ewaluacyjnych do opinii publicznej jest opublikowanie raportu końcowego w Internecie, na stronach dedykowanych Programowi i tematyce ewaluacji. Oprócz tego raport końcowy zostanie umieszczony w Bazie Badań Ewaluacyjnych (BBE) bazie wiedzy MR, co umożliwi bezpośredni wgląd do pełnych raportów aktorom zaangażowanym w tworzenie polityki regionalnej. Dodatkowo, ze względu na dwujęzyczność obszaru wsparcia, kontynuowane będzie opracowywanie streszczenia raportu końcowego oraz prezentacji z realizacji badania w języku polskim oraz niemieckim. Kontynuowaną dobrą praktyką będzie również przekazywanie streszczeń raportów badań w języku angielskim oraz prezentacji z przebiegu badania również w tymże języku do Programu INTERACT, którego celem jest m.in. wymiana wiedzy i doświadczeń pomiędzy instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie programów INTERREG. Ponadto, zgodnie z nowymi zasadami dotyczącymi upowszechniania wyników ewaluacji, będą one na bieżąco przekazywane KE.

⁵ Standardy ewaluacji, Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne, Warszawa 2008

⁶ <http://evaluation.pl/nasze-innowacje/brokering-wiedzy/>

Załącznik 1 Opis planowanych badań ewaluacyjnych

Poniżej zamieszczono opis planowanych do realizacji badań ewaluacyjnych wraz z informacją na temat ich zakresu, propozycją pytań badawczych, zarysem minimalnej metodyki, wskazaniem źródeł danych oraz orientacyjnym okresem ich realizacji i propozycja budżetu. Zestawienie to może podlegać aktualizacjom służącym dopasowaniu procesu ewaluacji do potrzeb związanych z wdrażaniem i oceną Programu.

1) Ewaluacja wpływu wdrażanej interwencji na realizację celów szczegółowych Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020.

Ogólny opis badania	
Podstawa do wykonania badania: Art. 56 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 (ewaluacja obowiązkowa) oraz Wytoczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020	
Zakres badania	
Cały Program	
Typ badania	wpływu
Moment przeprowadzenia	On-going/ex-post
Cel badania	
Celem ewaluacji jest ocena stopnia realizacji celów szczegółowych założonych dla każdej osi priorytetowej w Programie. Ocenie podlegać będzie skuteczność działań wdrażanych w ramach wszystkich osi priorytetowych oraz analiza ich efektów, jak również wpływu na życie społeczno-gospodarcze mieszkańców obszaru wsparcia. Ponadto badanie ma na celu zidentyfikowanie czynników wpływających na stopień realizacji założonych celów szczegółowych poszczególnych osi priorytetowych w Programie. Ponadto w ramach badania dokonana zostanie ocena wdrażania polityk horyzontalnych w ramach Programu	
Uzasadnienie badania	
Zgodnie z Art. 56 Rozporządzenia nr 1303/2013 Instytucja Zarządzająca powinna zapewnić realizację ewaluacji skuteczności, efektywności i wpływu każdego programu. Wyniki niniejszego badania będą stanowiły wkład w przygotowywanie raportu końcowego z wdrażania Programu (art. 50 Rozporządzenia Ogólnego). Ponadto wnioski i rekomendacje badania zostaną wykorzystane przy ustalaniu logiki interwencji dla Programu po roku 2020.	
Ponadto ważnym elementem ewaluacji będzie ocena efektywności i skuteczności wpływu na mieszkańców obszaru wsparcia oraz opinię publiczną podejmowanych w ramach Programu działań informacyjno-promocyjnych	
Kwestia potrzeby oceny realizacji zasad horyzontalnych jest także osadzona w Rozporządzeniu Ogólnym, a informacje w tym zakresie powinny zasilać proces sprawozdawczy z realizacji programu operacyjnego i Umowy Partnerstwa.	
Kryteria badania	
<ol style="list-style-type: none"> 1. skuteczność, 2. trwałość, 3. efektywność, 4. użyteczność. 	
Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe	
Proponowane podstawowe pytania badawcze:	

1. Czy i w jakim zakresie zostały osiągnięte cele szczegółowe osi priorytetowej?
2. Czy i w jakim stopniu do realizacji tych celów przyczyniły się projekty flagowe?
3. Jakie zmiany zaobserwowano w obszarze wsparcia i jak zmieniło się życie lokalnych społeczności, w rezultacie wdrażanych interwencji?
4. Czy można zaobserwować niezamierzone efekty realizacji działań w danej osi priorytetowej? Jeśli tak, jakie i czy mają one charakter pozytywny czy negatywny?
5. Czy realizacja działań w ramach osi priorytetowej x przyczyniła się do uruchomienia zauważalnych mechanizmów/trendów na obszarze wsparcia? Jakich? Czy ewentualne trendy mają charakter stabilny? Czy wymagają dalszego stymulowania poprzez interwencję UE?
6. Jakie są rezultaty zakończonych już projektów w osi priorytetowej x oraz jakie mogą być potencjalne rezultaty projektów zatwierdzonych przez KM i będących w trakcie realizacji? Czy podobne efekty można było osiągnąć bez interwencji Programu albo angażując mniejsze środki finansowe?
7. Jakie rezultaty przyniosła realizacja projektów w zakresie współpracy polsko-saksońskiej, wspólnego rozwiązywania problemów? W jakich obszarach (pod względem terytorialnym oraz tematycznym) jest największy postęp?
8. Jaka jest trwałość realizowanych w ramach osi priorytetowej x projektów? Czy efekty projektów są odczuwalne także po zakończeniu ich realizacji? Czy utrzymanie efektów poszczególnych projektów jest możliwe bez dalszego dofinansowania ze środków UE ?
9. Jaki udział w realizacji celów programu miał, Fundusz Małych Projektów (FMP)?
10. Czy narzędzia i działania przewidziane w Strategii Komunikacji realizowały w sposób skuteczny i efektywny cele Programu?

W obrębie modułu dotyczącego zasad horyzontalnych badanie powinno uwzględniać, co najmniej następujący zakres zagadnień:

11. W jaki sposób i w jakim stopniu przy realizacji Programu uwzględniana są zasady promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji?
12. W jaki sposób i w jakim stopniu przy realizacji Programu uwzględniana jest zasada zrównoważonego rozwoju?

Odpowiedź na każde z ww. pytań powinna zostać udzielona biorąc pod uwagę co najmniej dwa wymiary:

- a) Typu projektodawcy i instytucji zaangażowanych we wdrażanie,
- b) Rodzaju obszaru wsparcia (np. środowisko, społeczeństwo).

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Proponowana metodologia:

1. Analiza dokumentów i danych zastanych, w szczególności dokumentacji programowej i projektowej (desk research).
2. Wywiady z przedstawicielami samorządów, stowarzyszeń i związków jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji non profit, partnerami wiodącymi oraz partnerami projektów polskiej i niemieckiej części obszaru wsparcia.
3. Wywiady i badania opinii społecznej Polaków i Niemców zamieszkujących obszar wsparcia.
4. Wywiady pogłębione z partnerami społecznymi (m.in. uczestniczącymi w KM) oraz przedstawicielami instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu (WS, Kontroler z art. 23)
5. Analiza sieci
6. Studia przypadku.

7. Metoda Delficka/ Panel Ekspertów
Zakres niezbędnych danych
Zakres danych w posiadaniu Instytucji Zarządzającej, WS (dokumentacja programowa, dokumentacja projektowa, w tym raporty z realizacji projektów), raporty z badań dotyczących Programu.
Organizacja badania
Ramy czasowe realizacji badania
I etap: I kwartał 2018 r. – I kwartał 2019; II etap: IV kwartał 2021 r. - IV kwartał 2022 r
Szacowany koszt badania
300 000 PLN brutto (dwa etapy łącznie)
Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka Ewaluacyjna IZ Programu
Ewentualne komentarze / wątpliwości
Badanie zewnętrzne.

2) Ewaluacja wpływu Funduszu Małych Projektów na realizację celu IV osi priorytetowej Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020

Ogólny opis badania	
Podstawa do wykonania badania: Podręcznik Beneficjenta dla Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020, decyzja IZ	
Zakres badania	
Fundusz Małych Projektów realizowany w ramach osi priorytetowej IV <i>Współpraca partnerska i potencjał instytucjonalny</i> Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2014-2020	
Typ badania	Procesowa/wpływu
Moment przeprowadzenia	on-going
Cel badania	
Celem badania jest ocena sposobu wdrażania i rezultatów Funduszu Małych Projektów.	
Uzasadnienie badania	
<p>Badanie jest niezbędne, aby dokonać przeglądu śródkresowego i określić stopień osiągnięcia kamienia milowego założonego na 2018 rok. W zależności od wyników przeglądu śródkresowego może zostać skorygowana umowa o dofinansowanie projektu parasolowego. Wyniki i rekomendacje z przedmiotowego badania będą pomocne członkom KM w podjęciu tejże decyzji.</p> <p>Ponadto badanie umożliwi ocenę wpływu małych projektów na zmiany społeczno-kulturowe zachodzące na polsko-saksońskim pograniczu i określenie jaki jest udział tego instrumentu wsparcia w tym procesie. Ocenie poddane zostaną tendencje w postrzeganiu sąsiadów z drugiej strony granicy, stopień wytworzenia wzajemnego zaufania oraz rozwoju kontaktów transgranicznych.</p> <p>Jednocześnie rekomendacje wynikające z części badania dotyczącej procesów, w które bezpośrednio zaangażowany jest beneficjent, powinny odnosić się do możliwych uproszczeń w zakresie wdrażania Programu na poziomie mikroprojektu i projektu parasolowego w celu stałego redukowania obciążeń administracyjnych.</p>	
Kryteria badania	
1. skuteczność;	

2. spójność;
3. użyteczność.

Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe

Proponowane pytania badawcze:

1. W jakim stopniu cele i koncepcja FMP odpowiadają na problemy, wyzwania pogranicza polsko-saksońskiego?
2. Czy i w jakim stopniu realizowane mikroprojekty przyczyniają się do osiągnięcia celów stawianych przed FMP? Czy i w jakim stopniu przyczyniają się do osiągnięcia celu Programu?
3. W jakim stopniu i zakresie FMP odpowiada na zapotrzebowanie ze strony beneficjentów?
4. Czy mikroprojekty sprzyjają wzmocnieniu lokalnych społeczności i pobudzają współpracę polsko-saksońską? Czy mikroprojekty przyczyniają się do wzmocnienia kapitału społecznego przygranicza?
5. Czy mikroprojekty były wobec siebie komplementarne? Czy wystąpił efekt synergii pomiędzy mikroprojektami? Czy mikroprojekty pobudziły kolejne inwestycje?
6. Kto ubiega się o wsparcie z budżetu FMP? Jaka jest typowa struktura kosztów w mikroprojektach, tzn. jakie wydatki stanowiły każdorazowo budżet mikroprojektu?
7. Czy w wyniku realizacji FMP zwiększyła się liczba zawieranych partnerstw i wzrosła liczba inicjatyw lokalnych? Jakie czynniki wpływają na ich zawieranie, a co stanowi barierę we wzajemnej współpracy?
8. Czy FMP jest wdrażany efektywnie?

Ponadto analizie oraz ocenie podlegać będą następujące obszary:

1. Składanie wniosków projektowych, w tym funkcjonalność systemu informatycznego (generatora wniosków)
2. Proces oceny i wyboru mikroprojektów
3. Podpisywanie umów o dofinansowanie,
4. Raportowanie postępów realizacji mikroprojektów i projektu parasolowego
5. Proces kontroli i certyfikacji mikroprojektów i projektu parasolowego
6. Przepływy finansowe, w tym składanie wniosków o płatność oraz refundacja środków

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

1. analiza desk research (w tym Program, Podręcznik Programu, wnioski mikroprojektowe, raporty z realizacji mikroprojektów, wnioski o płatność, procedury wewnętrzne Euroregionu, analiza danych ze sprawozdawczości i monitoringu na poziomie IZ, WS i Kontrolera z art. 23.),
2. wywiady (IDI) z pracownikami biura Euroregionu, Kontrolerem z art. 23.
3. CAWI/CATI z partnerami mikroprojektów,
4. badanie opinii społecznej (PAPI) Polaków i Niemców zamieszkujących obszar wsparcia,
5. studia przypadku (mikroprojekty).
6. Analiza sieci

Zakres niezbędnych danych

Zakres danych w posiadaniu Euroregionu (Program, Podręcznik Programu, dokumentacja dotycząca naborów, procedury wewnętrzne Euroregionu dot. realizacji FMP, regulamin EKS, dokumentacja mikroprojektów). Euroregion powinien zapewnić, by na bieżąco gromadzone były informacje i dokumenty dotyczące oceny mikrowniosków o dofinansowanie oraz ich rozliczenia.

Organizacja badania
Ramy czasowe realizacji badania
II- kwartał 2018 r.- I kwartał 2019
Szacowany koszt badania
100 000 PLN brutto
Podmiot odpowiedzialny za realizację badania
Jednostka Ewaluacyjna IZ Programu
Ewentualne komentarze / wątpliwości
Badanie zewnętrzne.

3) Ewaluacja ex ante oraz Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) Programu Współpracy INTERREG Polska-Saksonia 2021+

Ogólny opis badania	
Podstawa do wykonania badania: przewidywana przez JE IZ obligatoryjność ewaluacji ex ante na podstawie zapisów przepisów dla poprzednich perspektyw finansowych oraz zapisy Dyrektywy 2001/42/WE i ustawy z 3.10.2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (SOOŚ)	
Zakres badania	
Cały Program	
Typ badania	Ewaluacja wpływu/procesowa
Moment przeprowadzenia	ex-ante
Cel badania	
Głównym celem badania będzie ocena przyjętej w ramach Programu logiki interwencji oraz ocena potencjalnych skutków oddziaływania realizacji projektu Programu na środowisko.	
Uzasadnienie badania	
Na bazie przepisów KE dla dotychczasowych okresów programowania należy założyć, że ewaluacja ex ante także w okresie 2021+ będzie warunkiem koniecznym dla przyjęcia Programu.	
SOOŚ: Dyrektywa SEA (Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27.06.2001 r.) oraz ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 z późniejszymi zmianami).	
Kryteria badania	
<ol style="list-style-type: none"> 1. trafność, 2. przewidywana efektywność, 3. przewidywana skuteczność, 4. przewidywana trwałość. 	
Główne pytania ewaluacyjne / obszary problemowe	
Główne obszary problemowe ewaluacji ex ante dotyczyć będą: <ol style="list-style-type: none"> 1. trafności, zgodności i spójności wewnętrznej Programu; 2. spójności zewnętrznej Programu; 	

3. systemu realizacji Programu.

Ogólny zarys metodologii badania

Zastosowane podejście metodologiczne

Na przełomie 2019/2020 KJE opracuje zalecenia dla procesu ewaluacji programów operacyjnych 2021+ (m.in. wykorzystując wnioski z procesu ewaluacji 2014-2020). Na bazie zaleceń i doświadczeń z procesu ewaluacji ex ante 2014-2020 należy zaproponować następujące podejście metodologiczne:

- model partycypacyjny, tj. Wykonawca towarzyszy IZ w tworzeniu dokumentu programowego, na bieżąco dokonując jego weryfikacji, wyciągając wnioski i formułując propozycje zmian w jego zapisach;
- ewaluacja oparta na teorii (theory based evaluation) - weryfikacja logiki Programu poprzez odniesienie jej do istniejącej wiedzy naukowej i eksperckiej (w tym wyników przeprowadzonych wcześniej badań ewaluacyjnych), jest to proces „testowania” logiki interwencji za pomocą dostępnych „dowodów” (evidence). Stosowane będą głównie metody typu desk research oraz metody jakościowe pozwalające na udzielenie odpowiedzi na pytania ewaluacyjne, w tym m.in.:
 1. drzewa problemów;
 2. matryce logiczne;
 3. metody delfickie;
 4. mapowanie;
 5. wywiady typu CAWI oraz IDI z przedstawicielami instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu, partnerami społeczno-gospodarczymi, beneficjentami Programu.

Proponowane podejście metodologiczne w ramach SOOŚ:

6. analiza informacji i danych istniejących;
7. analiza statystyczna;
8. analiza porównawcza/treści;
9. tabela korelacji;
10. macierz relacyjna;
11. oceny eksperckie.

Zakres niezbędnych danych

Projekt Programu wraz z posiadaną przez IZ pozostałą dokumentacją.

Organizacja badania

Ramy czasowe realizacji badania

I kwartał 2019 r. opracowanie zaleceń dla badania (ewaluacji ex ante) przez KJE

I kwartał 2020 r.– III kwartał 2021 r. realizacja badania

Szacunkowy koszt badania

250 000 PLN brutto (ex ante + SOOŚ)

Podmiot odpowiedzialny za realizację badania

Jednostka Ewaluacyjna IZ Programu

Ewentualne komentarze / wątpliwości

Badanie zewnętrzne.

Zalecane pytania badawcze, zakres danych oraz szczegółowa metodologia ewaluacji ex ante zostaną zaproponowane przez Krajową Jednostkę Ewaluacji na późniejszym etapie.

Załącznik 2 Główne źródła danych dla ewaluacji w latach 2014-2020

Nazwa źródła	Opis
SL 2014	Centralny system informatyczny (SL 2014) będzie wspierał realizację programów operacyjnych, stając się głównym kanałem komunikacji pomiędzy beneficjentami a instytucjami związanymi z realizacją programu, jak również platformą gromadzenia i przetwarzania danych dotyczących realizacji programów operacyjnych ⁷ . W porównaniu do KSI SIMIK 07-13, system będzie gromadził więcej zasobów danych i będzie pozwalał na raportowanie danych w układach przydatnych dla procesów ewaluacji (dzięki systemowi raportującemu opartemu na hurtowni danych).
Baza Projektów	Baza gromadząca informacje w zakresie przyjmowania i oceny wniosków o dofinansowanie. Będzie źródłem informacji na temat naborów, w tym składanych wniosków aplikacyjnych, procesu oceny i wyboru projektów.
Statystyka publiczna, instytucjonalne bazy danych	Statystyki krajowe udostępniane przez Główny Urząd Statystyczny, a także inne instytucjonalne bazy danych dotyczących dziedzin związanych z obszarami wsparcia w ramach programu, m.in. ministerstw, urzędów marszałkowskich, agencji rządowych, urzędów pracy. Źródła te są przydatne dla większości zaplanowanych badań ewaluacyjnych, w tym w szczególności przy realizacji badań kontrfaktycznych.
Bazy danych dotyczące okresu programowania 2007-2013	Dane historyczne dotyczące wdrażania programu w poprzednim okresie programowania 2007-2013, w tym m.in. KSI SIMIK 07-13.
Dotychczas zrealizowane badania w obszarze wsparcia	Dotychczas zrealizowane badania w obszarze wsparcia, w tym w szczególności badania ewaluacyjne odnoszące się zarówno do obecnego, jak i poprzednich okresów programowania; szczególnie istotne z punktu widzenia okresu programowania 2014-2020 będą wyniki badania ewaluacyjnego ex-post pozwalające ocenić skuteczność interwencji publicznej w ramach programów EWT wdrażanych w latach 2007-2013.
Dokumenty strategiczne	Dokumenty strategiczne na poziomie regionalnym, krajowym i wspólnotowym istotne z punktu widzenia obszaru wsparcia Programu.
Literatura naukowa i fachowa	Ogólnodostępne opracowania poświęcone tematyce dotyczącej obszaru wsparcia Programu oraz inne źródła literaturowe wspomagające proces wnioskowania ewaluatorów oraz formułowania rekomendacji.

⁷ Uwzględniając wymagania dla państw członkowskich zawarte w Art. 112 Rozporządzenia Nr 1303/2013.

Załącznik 3 Wzór deklaracji obiektywności

DEKLARACJA OBIEKTYWNOŚCI

dot. badania ewaluacyjnego:

Ja niżej podpisana (y), niniejszym wyrażam zgodę na udział w pracach Grupy Sterującej Ewaluacją i deklaruję, że powierzone mi zadania będę wykonywał(a) w sposób uczciwy i bezstronny. Mój wkład w dokumentację, w przygotowanie, której będę zaangażowana (y) będzie obiektywny.

Ponadto zobowiązuję się do wspierania działań Grupy mających na celu podniesienie jakości procesu ewaluacji.